

Ο σύγχρονος όρος «Μεταφυσική» προέρχεται από τον όρο «Μετά τα φυσικά» και αποτελούσε χαρακτηρισμό των Αριστοτελικών συγγραμμάτων που κατετάχθησαν μετά από τα αποκληθέντα «φυσικά» συγγράμματα¹ του Αριστοτέλη. Τα συγγράμματα αυτά διασώθηκαν σε κακή κατάσταση και με πολλές αλλοιώσεις στη σύνθεσή τους. Ο τίτλος «Μετά τα φυσικά» που φέρουν τα έργα αυτά, είναι μεταγενέστερος του Αριστοτέλη και συναντάται στον Περιπατητικό φιλόσοφο και ιστορικό, Νικόλαο Δαμασκηνό (1^{ος} αι. π. Χ.)².

Η ταξινόμηση των έργων αυτών εκπονήθηκε τον 1^ον αιώνα π. Χ. από τον Ανδρόνικο το Ρόδιο, 10^ο διάδοχο του Αριστοτέλη στην «Περιπατητική σχολή» και ετέθη οριστικά ο τίτλος «Μετά τα φυσικά», που υποδήλωνε απλά τη θέση τους στη σειρά της έκδοσης. Τα συγγράμματα αυτά, αποτελούνται από δεκατέσσερα βιβλία διακρινόμενα με τα γράμματα Α έως και Ν, το σύνολο των οποίων έχει ως πυρήνα του, την αναζήτηση των «πρώτων αρχών» καθώς και των «αιτίων»³, από τα οποία τα όντα, αντλούν την ουσιαστική τους ύπαρξη. Το αντικείμενο της αναζήτησης αυτής αποτελεί, περιεχόμενο της «Πρώτης φιλοσοφίας»⁴.

Η «Πρώτη φιλοσοφία» για τον Αριστοτέλη είναι η «θεολογική», διότι ως αντικείμενό της έχει την «πρώτη αρχή» των όντων, τον Θεό. Γι' αυτό και τη διακρίνει από τις υπόλοιπες μαθήσεις⁵ παρατηρώντας ότι, όλες οι άλλες επιστήμες ερευνούν ένα τμήμα μόνο του όντος και ξεκινώντας από

¹ Κ. Δ. Γεωργούλης, 'Μεταφυσική- πρώτη φιλοσοφία', άρθρο στο Νεώτερον εγκυκλοπαιδικόν λεξικόν 'Ηλίου' (του Ι. Πασσά), σσ. 437- 494 με εκτενείς αναφορές.

² Κ. Δ. Γεωργούλης, 'Μετά τα φυσικά', άρθρο στο Νεώτερον εγκυκλοπαιδικόν λεξικόν 'Ηλίου' (του Ι. Πασσά) σσ. 494-496.

³ Αριστοτέλους 'Μετά τα φυσικά', 1086 a 21.

⁴ Αυτόθι, 'Μετά τα φυσικά', 1026 a 24.

⁵ «Μαθηματική, φυσική», βλ. 'Μετά τα φυσικά', 1026 a, 19.

March 3, 2010

θεμελιώδεις έννοιες, χρησιμοποιούν τα αξιώματα για να αποδείξουν τις προτάσεις τους. Έτσι, καθίσταται αναγκαία εδώ η συνδρομή της «πρώτης φιλοσοφίας», η οποία θα εξετάσει τις θεμελιώδεις αυτές έννοιες και θα ελέγξει την ισχύ των αξιωμάτων επί των οποίων στηρίζονται οι υπόλοιπες επιστήμες⁶.

Ο Χρ. Π. Θεοδωρόπουλος⁷ θεωρούσε ότι, «Ο όρος 'Μεταφυσική' χρησιμοποιήθηκε από τόσους ανθρώπους και με τόσες διαφορετικές προθέσεις, ώστε άλλοτε να είναι έπαινος και άλλοτε να γίνεται ύβρις»⁸ και αναγνώριζε ως επιτυχημένο χαρακτηρισμό της Μεταφυσικής, αυτόν της «*Θεολογίας χωρίς Θεό*»⁹. Κατά τον ίδιο, δύο είναι τα είδη των μεταφυσικών θεωριών τα οποία και έχουνε «*πιστοποιητικά σοφίας που ξεκινούν από την Κλασσική Ελληνική σκέψη*»¹⁰. η ιδεαλιστική και η υλιστική μεταφυσική. Η ιδεαλιστική μεταφυσική τυπικά αρχίζει από τον Θωμά τον Ακινάτη ο οποίος και «χρησιμοποίησε» τον Αριστοτέλη¹¹, αλλά στην πραγματικότητα «*οι ρίζες της είναι στο Μάρκο Αυρήλιο και προχωρούν στον Ωριγένη για να περάσουνε μέσω του Αγίου Αυγουστίνου σε μια δραματική πάλη μεταξύ της σβησμένης πια, για τον ορθόδοξο Χριστιανισμό, κλασσικής οντολογίας και γνωσιολογίας και της πατερικής αγωνίας να δεχτεί, λογικά, το 'Absurdo' του Τερτουλλιανού*»¹². Η υλιστική μεταφυσική ξεκινάει από την γερμανική κλασσική φιλοσοφία και όπως πίστευε ο Χρ. Π. Θεοδωρόπουλος «*Από το Λούθηρο μέχρι τον Καλβίνο και από τον Έγελο μέχρι τον Καντ, εκείνο που ουσιαστικά διαφοροποιεί τη Γερμανική Κλασσική Φιλοσοφία από τη Φιλοσοφία της Παπικής εκκλησίας είναι η σαφής προσπάθεια 'να οργανώσουμε τις γνώσεις μας για τον αντικειμενικό κόσμο, ανεξάρτητα από οποιοδήποτε*

⁶ Κ. Δ. Γεωργούλης, 'Μετά τα φυσικά', άρθρο στο Νεώτερον εγκυκλοπαιδικόν λεξικόν 'Ηλίου' (του Ι. Πασσά) σσ. 494-496.

⁷ Χρ. Π. Θεοδωρόπουλος, «Το αδιέξοδο στη Μεταφυσική», άρθρο στο 'Μηνιαία επιθεώρησης μελέτης και προβολής ελληνικού πολιτισμού υπό τον τίτλον 'Ελληνικός λόγος', διπλόν τεύχος Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 1973, σ. 697.

⁸ «Το αδιέξοδο στη Μεταφυσική», σελ. 697.

⁹ Αυτόθι.

¹⁰ Στην ίδια σελίδα.

¹¹ Σελ. 697.

¹² Αυτόθι, σελ. 698.

March 3, 2010

θεολογικό δόγμα»¹³. Με τον Κάρολο Μαρξ και τον Φρειδερίκο Έγκελς κορυφώνεται η υλιστική μεταφυσική η οποία, σύμφωνα με την Μαρξιστική θεωρία, είναι προϊόν «σύνθεσης» Γαλλικού Σοσιαλισμού, Αγγλικών οικονομικών θεωριών και Γερμανικής Κλασσικής Φιλοσοφίας¹⁴.

Ο Χρ. Π. Θεοδωρόπουλος, αφού ταυτίσει την ιδεαλιστική μεταφυσική με την «Χριστιανική (Δυτική) φιλοσοφία», και την υλιστική μεταφυσική με την αθεϊστική φιλοσοφία, μας υπενθυμίζει στη συνέχεια ότι: «*Η Χριστιανική Φιλοσοφία, δεν έχει καμμία σχέση με την Ορθοδοξία, δηλ. με τον πραγματικό χριστιανισμό*» και για να αντιληφθούμε τις πραγματικές διαστάσεις του αγεφύρωτου χάσματος που χωρίζει τις δύο φιλοσοφίες, δηλώνει ότι, «*τόσο η Δυτική εκκλησία, όσο και η αποσκιρτήσασα προτεσταντική απέχουν από τον ορθόδοξο χριστιανισμό όσο απέχει ο Ισλαμισμός*»¹⁵.

---

¹³ Χρ. Π. Θεοδωρόπουλος, «Το αδιέξοδο στη Μεταφυσική», άρθρο στο 'Μηνιαία επιθεώρησης μελέτης και προβολής ελληνικού πολιτισμού υπό τον τίτλον 'Ελληνικός λόγος', διπλούν τεύχος Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 1973, σ.703.

¹⁴ Στο ίδιο, σ. 703.

¹⁵ «Το αδιέξοδο στη Μεταφυσική» σ. 697.